

Kiriakos Chatzipentidis

Izabela Indeka

Biblioteka Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1972-2012

ABSTRAKT

Artykuł opisuje historię Biblioteki Instytutu Psychologii, od jej początków aż po czasy obecne, uwzględniając zmiany jakie dokonały się w sposobie funkcjonowania biblioteki wraz z przejściem z modelu tradycyjnego na nowoczesny.

SUMMARY

The article describes the history of the Library of the Institute of Psychology, from its beginnings to the present time, and the change from traditional to modern type of the library.

Biblioteka Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego jest jedną z około czterdziestu specjalistycznych bibliotek naukowych, które wraz z Biblioteką Uniwersytecką współtworzą uczelniany system biblioteczno-informacyjny,¹ jej zbiory stanowią warsztat naukowy i dydaktyczny z zakresu psychologii i dyscyplin pokrewnych. Biblioteka jest instytucją o charakterze publicznym, ale przede wszystkim służy potrzebom macierzystej jednostki organizacyjnej, społeczności studentów i pracowników naukowych. Pod obecną nazwą funkcjonuje od roku 1972,² gdy formalnie powstał Instytut Psychologii UWr z przekształconej w niego Katedry Psychologii.³

Rys historyczny

Historia Biblioteki jest oczywiście, ściśle związana z dziejami psychologii na Uniwersytecie Wrocławskim, warto więc pokrótce je przybliżyć.

1 *Regulamin Biblioteki Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego*. Wszedł w życie z dniem 1.10.2007 [dok. niepubl.].

2 Pierwsze sprawozdanie, na którym widnieje pieczęć Biblioteki Instytutu Psychologii to *Sprawozdanie jednostkowe w zakresie bibliotek naukowych i fachowych za rok 1972 dla Głównego Urzędu Statystycznego*.

3 Porębska M., Czapiga A., Łoś Z.: *Historia psychologii rozwoju w Uniwersytecie Wrocławskim*, „Biuletyn Sekcji Psychologii Rozwojowej Polskiego Towarzystwa Psychologicznego” 2005, nr 3, s. 40.

W powojennym Wrocławiu organizacji szkolnictwa wyższego podjęła się grupa lwowskich uczonych pod kierunkiem prof. Stanisława Kulczyńskiego, przyszłego rektora, w efekcie czego już jesienią 1945 r. rozpoczęły działalność Uniwersytet i Politechnika, jako jedna uczelnia.⁴ W marcu 1946 r. przybył do Wrocławia prof. Mieczysław Kreutz, przed wojną pierwszy kierownik Katedry Psychologii w Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, uczeń prof. Kazimierza Twardowskiego. Na Wydziale Humanistycznym rozpoczął pierwsze wykłady, ciesząc się wielkim zainteresowaniem. Jak wspomina prof. Maria Porębska, ich uczestniczka: "Przyjazd Kreutza zapowiadał utworzenie nowego kierunku. Tak wtedy było: profesor budował fundament, na którym stała uniwersytecka katedra, wokół niego gromadzili się młodzież i asystenci..."⁵. I tak się też stało. W maju 1946 r. decyzją ówczesnych władz oświatowych na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu utworzono Katedrę Psychologii Ogólnej oraz Katedrę Psychologii Wychowawczej.⁶ Tę pierwszą objął prof. Kreutz, drugą zaś pokierowała od października 1946 r. dr Helena Słoniewska, również uczennica Kazimierza Twardowskiego. Uruchomione studia psychologiczne realizowane były według programów przedwojennych, w ramach nauk filozoficznych lub pedagogicznych⁷.

Trudno wyobrazić sobie studiowanie bez odwołania się do dorobku intelektualnego zgromadzonego w książkach, bez tworzenia księgozbioru. Tak to wyglądało w tych pionierskich latach: "W Katedrze nie było pomocy naukowych wykorzystywanych w dydaktyce — przygotowywano je samodzielnie. Bibliotekę kompletowano z prac w języku niemieckim zabezpieczonych przez Bibliotekę Uniwersytecką. Dopiero po przeniesieniu do Wrocławia ze Lwowa Zakładu Narodowego im. Ossolińskich — studenci uzyskali szerszy dostęp do literatury

4 Porębska M.: *40 lat psychologii w Uniwersytecie Wrocławskim*. W: *40 lat psychologii w Uniwersytecie Wrocławskim* / pod red. Marii Porębskiej. Wrocław: Wydaw. Uniw. Wrocławskiego, 1991, s. 5.

5 Dybalska W.: *Po Bożym Narodzeniu na studia* [rozmowa z prof. Marią Porębską] *Gazeta Wyborcza*, nr 301, dodatek. Wrocław, 28-29 grudnia 2002, s. 7.

6 Historia Instytutu Psychologii. W: *Informator o studiach na rok akademicki 2005/2006*. Oprac. E. Okręglika-Forysiak. Wrocław 2005, s.11.

7 Porębska M.: *40 lat psychologii w Uniwersytecie Wrocławskim...*, op.cit., s.8

w języku polskim."⁸

I jeszcze bardzo obrazowe wspomnienia prof. Marii Porębskiej, jednej z pierwszych asystentek w Katedrze Psychologii i późniejszego dyrektora Instytutu Psychologii: "Na początku nie było nic, ani książek, ani krzeseł. Psychologia ulokowała się na placu Nankiera. Chodziłam z przyjaciółmi do biblioteki na Piasku i godzinami przerzucałam książki w piwnicy, wybierając te, które dotyczyły psychologii. Profesor Kreutz przeglądał je dokładnie i wpisywał do inwentarza. Właściwie mieliśmy wtedy niemiecką bibliotekę".⁹ Katedry psychologiczne zajmowały od początku swego istnienia II i III piętro w budynku przy pl. Nankiera 4 i tam też zdołały zgromadzić sporą bibliotekę oraz aparaturę niezbędną do badań z zakresu psychologii eksperymentalnej.¹⁰ Biblioteka praktycznie, w rozumieniu gromadzonego księgozbioru, istniała właściwie od początku, natomiast przez długi czas nie było odpowiedniego lokalu oraz przeszkolonego personelu, który mógłby się zająć opracowaniem zbiorów. Prowadzono jednak księgi inwentarzowe dla odrębnych księgozbiorów obu istniejących zakładów: Zakładu Psychologii Ogólnej i Zakładu Psychologii Wychowawczej.¹¹

Studia psychologiczne od początku rozwijały się bardzo dobrze, wrocławski ośrodek zaczynał się liczyć w skali kraju. W 1952 r. pracowało już 15 asystentów¹² (m.in. Marian Kulczycki, Maria Porębska, Zbigniew Skorny¹³) i w tym właśnie roku, ze względów ideologicznych, Ministerstwo Oświaty postanowiło zamknąć studia psychologiczne na uniwersytetach, poza Warszawą.¹⁴ Katedra Psychologii,¹⁵ po odejściu prof. Kreutza do stolicy kierowana przez doc. Słoniewską

8 Porębska M., Czapiga A.: *Historia Instytutu Psychologii we Wrocławiu* [on-line]. [Dostęp 3-02-2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.psychologia.uni.wroc.pl/index.php?type=historia>.

9 Dybalska W. : *Po Bożym Narodzeniu na studia* [rozmowa z prof. Marią Porębską], op.cit., s. 7.

10 Czapliński W., Kokoszyńska-Lutmanowa M.: *Wydział Filozoficzno-Historyczny (do r. 1952 część Wydziału Humanistycznego)*. W: *Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1955*. T.1. Wrocław: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, 1959, s. 91.

11 Księga inwentarzowa Zakładu Psychologii Wychowawczej Uniwersytetu we Wrocławiu, założona 21 czerwca 1947r. oraz Księga inwentarzowa Zakładu Psychologii Ogólnej.

12 Dybalska W. : *Po Bożym Narodzeniu na studia* [rozmowa z prof. Marią Porębską], op.cit., s. 7.

13 Czapliński W. : *Wydział Filozoficzno-Historyczny*. W: *Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1970. Księga jubileuszowa*. Pod red. W. Floryana. Wrocław 1970, s. 73-75.

14 *Historia Instytutu Psychologii*. W: *Informator o studiach na rok akademicki 2005/2006*. Oprac. E. Okręglicka-Forysiak. Wrocław 2005, s.11.

15 Wiosną 1952 dwie istniejące Katedry: Psychologii Ogólnej i Psychologii Wychowawczej przekształcono w jedną

utrzymała się jednak, dzięki prowadzonym zajęciom z podstaw psychologii w ramach przedmiotu "Elementy nauk pedagogicznych" na różnych kierunkach uniwersyteckich.¹⁶

Mimo trudnych warunków psychologia wrocławska przetrwała. W latach sześćdziesiątych nadal prowadzono zajęcia dydaktyczne, działał oddział Polskiego Towarzystwa Psychologicznego prowadzono społecznie wykłady i odczyty popularyzujące tę dziedzinę wiedzy. Wszystkie te działania łącznie ze współpracą środowiska, władz uczelni i lobbowaniu w kręgach ministerialnych przyniosły w końcu rezultaty.¹⁷ W roku akademickim 1967/1968 reaktywowano studia psychologiczne w Uniwersytecie Wrocławskim na Wydziale Filozoficzno-Historycznym, Katedrę Psychologii objął doc. dr hab. Marian Kulczycki.¹⁸ W 1972 r. nastąpiły zmiany strukturalne, w wyniku których powstał Instytut Psychologii, a w jego ramach cztery Zakłady: Psychologii Ogólnej, Psychologii Wychowawczej, Psychologii Rozwojowej i Psychologii Osobowości, a rok później Zakład Psychologii Stosowanej.¹⁹ Pierwszym dyrektorem Instytutu Psychologii został doc. dr hab. Marian Kulczycki. Rosnąca liczba studentów, kadry akademickiej, przemiana Katedry w Instytut, implikująca dalszy rozwój wymusiły zmianę siedziby wrocławskiej psychologii pierwotnie znajdującej się przy pl. Nankiera 4, a potem na ul. Szewskiej 50, na budynek przy ul. Dawida 1.²⁰ Do gmachu dawnego Gimnazjum Św. Elżbiety, przy ulicy Jana Władysława Dawida, wybitnego polskiego pedagoga i psychologa przełomu XIX i XX wieku, została przeniesiona już we wrześniu 1971 r. Biblioteka Katedry Psychologii, a po zmianie nazwy w 1972 r. funkcjonująca już po dziś dzień jako Biblioteka Instytutu Psychologii.

Początki

Jak wspomniano wcześniej, księgozbiór był gromadzony przez cały czas istnienia Katedry

Katedrę Psychologii ; tamże.

16 Porębska M.: *40 lat psychologii w Uniwersytecie Wrocławskim...*, op. cit., s.10.

17 Porębska M., Czapiga A.: *Historia Instytutu Psychologii we Wrocławiu* [on-line]. [Dostęp 3-02-2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.psychologia.uni.wroc.pl/index.php?type=historia>.

18 Porębska M.: *40 lat psychologii w Uniwersytecie Wrocławskim...*, op. cit., s.12.

19 Historia Instytutu Psychologii .W: *Informator o studiach na rok akademicki 2005/2006*. Oprac. E. Okręglicka-Forysiak. Wrocław 2005, s.12.

20 Porębska M., Czapiga A.: *Historia Instytutu Psychologii we Wrocławiu* [on-line]. [Dostęp 3-02-2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.psychologia.uni.wroc.pl/index.php?type=historia>.

Psychologii, pieczę nad nim sprawowali asystenci, którzy wobec sporych obciążeń dydaktycznych nie mogli zająć się jego opracowaniem, brak było też odpowiednich pomieszczeń, książki mieściły się w pokojach asystenckich. Z czasem podjęto próby skatalogowania zbiorów w ramach prac zleconych, w latach 1963-1964 zajmował się tym pracownik biblioteki Ossolineum. Prowadzono również katalog alfabetyczny książek z podziałem na języki.²¹

Sytuacja lokalowa przed przeniesieniem się do nowego budynku na ul. Dawida była bardzo trudna: "Biblioteka ze względu na rozwijający się kierunek winna mieć księgozbiór służący szerszemu gronu czytelników, nie może pozostawać pod opieką tylko asystentów, obciążonych dużą pracą dydaktyczną. Poważne trudności lokalowe. Księgozbiór stoi we wszystkich pokojach asystenckich i profesora. Układ dostosowany do maksymalnego wykorzystania miejsca, nie jest oparty o żadne kryteria formalne czy logiczne. Brak powiązania między tym układem a kartą katalogową".²²

Po przeniesieniu się do nowego gmachu Biblioteka otrzymała 2 pomieszczenia na I piętrze: na wypożyczalnię i czytelnię (na 18 miejsc) z tym że czytelnia miała być zarazem salą wykładową. Prowadzenie i uporządkowanie Biblioteki po przeprowadzce wymusiło starania o bibliotekarza etatowego.²³ Pierwszym pracownikiem na pełnym etacie bibliotekarskim,²⁴ a zarazem kierownikiem Biblioteki została od 1 XI.1973 r. Elżbieta Stawicka – absolwentka Państwowego Pomaturalnego Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy we Wrocławiu, studiująca w tamtym czasie bibliotekoznawstwo na III roku w Instytucie Bibliotekoznawstwa UW. Stan

21 Dokumentacja wewnętrzna zlikwidowanego Oddziału Bibliotek Zakładowych Biblioteki Uniwersyteckiej [Karta informacyjna Biblioteki Katedry Psychologii na potrzeby sprawozdawczości BU za lata 1964-1970].

22 Tamże.

23 Tamże.

24 Etatami bibliotekarskimi dysponowała Biblioteka Uniwersytecka zgodnie z *Regulaminem sieci bibliotek zakładowych* opracowanego po 1961 na podst. Zarządzenia Ministra Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 III 1961 r. w sprawie struktury organizacyjnej i zasad działania biblioteki głównej szkoły wyższej oraz bibliotek poszczególnych jednostek organizacyjnych szkół wyższych (zwanych dalej w rozporządzeniu zakładowymi). Według tego Regulaminu Biblioteka Główna wraz z bibliotekami zakładowymi stanowiły jednolitą sieć biblioteczną, nad którą nadzór sprawował dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w zakresie spraw organizacyjnych, ogólnych zasad korzystania ze zbiorów, unifikacji techniki bibliotecznej oraz obsady personalnej. Organem wykonawczym tego nadzoru był Oddział Bibliotek Zakładowych Biblioteki Uniwersyteckiej. Powyższe informacje za: Górna B.: Z kart historii W: Biblioteka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, 1961-2005 : historia, organizacja, działalność / Bożena Górna [et al. ; red. nauk. Maria Piótyczak-Majerowicz, s.45-47.

księgozbioru w roku 1973 liczył 7861 wol. druków zwartych, z tego ok. 50 % w językach: angielskim, francuskim, niemieckim, rosyjskim oraz 72 tytuły periodyków. Duża część księgozbioru (ok. 3300 wol. z dawnego Zakładu Psychologii Ogólnej prof. Kreutza) była nieopracowana. Po dwóch latach od przeprowadzki do nowej siedziby dały znać o sobie trudne warunki lokalowe: „Pomieszczenia zajmowane przez Bibliotekę są wykorzystywane w maksymalnym stopniu. Wypożyczalnia mieści się w sali bardzo małej, gdzie regały stoją w odstępach 60 cm., co jest niezgodne z uznanymi normami bibliotecznymi. Czytelnia jest powierzchniowo większa, lecz wykorzystywana tylko częściowo, gdyż jest jednocześnie salą wykładową”.²⁵ Biblioteka już w swoich początkach nie znalazła się więc w specjalnie zaprojektowanej dla niej przestrzeni, lecz w dwóch salach wykładowych, co stwarza problemy aż do dnia dzisiejszego. W latach 1973-1977 oprócz bieżących prac związanych z gromadzeniem, opracowaniem i udostępnianiem księgozbioru E. Stawicka starała się uzupełniać zaległości z poprzedniego okresu, zwłaszcza dotyczące czasopism. Pod opieką merytoryczną Biblioteki Uniwersyteckiej założyła inwentarz tomowy i kartkowy czasopism, dokonała wyceny i skatalogowała 99 tytułów czasopism, włączyła ich karty do katalogu centralnego czasopism bibliotek zakładowych, przeprowadziła pierwsze skontrum (kontrolę) księgozbioru.²⁶

Dynamiczny rozwój studiów psychologicznych w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku, a stąd rosnąca liczba czytelników i wypożyczeń, zwiększająca się liczba zbiorów wymagających opracowania konieczność niwelowania zaległości uzasadniały starania o zatrudnienie dodatkowych osób, pozyskanie nowych pomieszczeń i lepszego wyposażenia. W październiku 1977 r. obsada była już dwuosobowa a kierownikiem Biblioteki została Helena Kuzak²⁷ W dalszych latach następowała rotacja pracowników. Ze względu na ścisłe kontakty z Biblioteką Uniwersytecką, w tamtych czasach nagłą potrzebą było założenie telefonu. Gdy udało się to w końcu zrobić, telefon został źle podłączony i w praktyce nie działał co

²⁵ Tamże.

²⁶ *Zeszyt zaleceniowo-kontrolny Oddziału Bibliotek Zakładowych Biblioteki Uniwersyteckiej*, wpis z dnia 16.XII.1977 [dok. niepubl.].

²⁷ *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii za rok 1977 z dnia 4 I 1978 roku* [dok. niepubl.].

doskonale wpisywało się w socjalistyczne paradoksy dnia codziennego.

W 1982 r. po odejściu Heleny Kuzak na kierownika Biblioteki powołano mgr Zofię Musiał-Szczygielską. Sytuacja jaką zastała była tak trudna, jak sytuacja w kraju. Od paru lat brakowało miejsca w magazynie na nowe nabytki. Przybywały one w takim tempie, że część księgozbioru leżała na podłodze. Liczba książek zwiększyła się jeszcze z dwóch powodów. Dzięki akcji monitowania czytelników przetrzymujących książki odzyskano w 1983 roku ponad 2000 wol. Jednocześnie Biblioteka otrzymała w darze księgozbiór doc. Heleny Słoniewskiej (ok. 1000 wol.) Pomimo próśb o dodatkowe pomieszczenie nowego miejsca na magazyn nie uzyskano. W takich warunkach prowadzenie biblioteki stało się niemożliwe. Problem ten - jak zwykle doraźnie i dzięki pomysłowości kadry — rozwiązano poprzez zamianę pomieszczeń bibliotecznych. W dotychczasowej czytelni (56 m²) urządzono magazyn, a mniejszy powierzchniowo magazyn przystosowano na czytelnię (28 m²) zachowując tę samą ilość 18 miejsc.²⁸ Przystawiono cały księgozbiór, wydzielając podręczniki, encyklopedie, słowniki, prace doktorskie. Ustawiono je w czytelni w zamkniętych szafach.²⁹

Za kadencji Zofii Musiał-Szczygielskiej określono zakres i zasady gromadzenia księgozbioru. Polityka gromadzenia zbiorów miała opierać się na stałej konsultacji z pracownikami Instytutu i dyrektorem, którzy mieli decydować przede wszystkim o ilości zakupionych egzemplarzy, o ich przydatności w procesie dydaktycznym.³⁰ We współpracy z pracownikami Instytutu opracowano też schemat katalogu rzeczowego (oparty na "Psychological Abstracts") i według niego rozpoczęto klasyfikowanie nowych nabytków.³¹ W 1986 r. z okazji 40-lecia istnienia psychologii w Uniwersytecie Wrocławskim Biblioteka zorganizowała wystawę dorobku publikacyjnego

28 *Sprawozdanie z pracy Biblioteki Instytutu Psychologii za 1983 r. z dnia 2 I 1984 roku* [dok. niepubl.].

29 *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego za 1982 rok z dnia 12 I 1983* [dok. niepubl.].

30 Tamże.

31 *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii w 1984 r. z dnia 4 I 1985 roku* [dok. niepubl.].

pracowników Katedry i Instytutu Psychologii (w gmachu głównym UW) ³²

W 1987 r. udało się wreszcie wywalczyć trzecie pomieszczenie dla Biblioteki, z przeznaczeniem na czytelnię ogólną (56m²). Dotychczasową czytelnię dla studentów (28m²) zamieniono na lektorium dla pracowników naukowych.³³ Tak więc całkowita powierzchnia lokalowa Biblioteki zwiększyła się do 140 m². Sukcesem zakończyły się też inicjatywy w sprawie zwiększenia obsady personalnej. W orwellowskim (lecz dla Biblioteki bardzo dobrym) 1984 roku uzyskano trzeci etat. Wzrastająca frekwencja czytelników z racji wprowadzenia psychologii na wszystkich kierunkach uniwersyteckich, coraz większe zainteresowanie zbiorami psychologicznymi (m.in. unikalny zbiór czasopism) studentów i pracowników innych uczelni sprawiły, że coraz więcej czasu przeznaczano na udostępnianie. Prace wewnętrzne, konieczność wyjść służbowych w celu załatwiania wielu spraw poza Biblioteką (znaczna odległość od księgarni, Biblioteki Uniwersyteckiej, gmachu głównego Uniwersytetu) to wszystko powodowało, że wkrótce nieodzowny stał się czwarty etat. Biblioteka otrzymała go w 1988 r. (zatrudniono Monikę Goś, a następnie Izabelę Indekę i Iwonę Zielińską).³⁴ Biblioteka nadal jednak nie posiadała właściwego wyposażenia technicznego (od lat wnioskowano o zakup nowej maszyny do pisania i założenie lamp stolikowych w czytelni).³⁵

W 1991 r. po przejściu na emeryturę Zofii Musiał-Szczygielskiej (niestety, utracono wtedy jeden etat), kierownikiem Biblioteki została mgr Teresa Petrylak. Za tej kadencji przeniesiono czytelnię dla pracowników naukowych do magazynu, a w jej miejscu urządzono pracownię dla bibliotekarzy, która pełniła też rolę wypożyczalni i częściowo magazynu czasopism. Zakupiono wreszcie maszynę do pisania. Zwrócono się z prośbą do dyrekcji Instytutu o powołanie komisji w sprawie selekcji i oceny przydatności nieopracowanego księgozbioru poniemieckiego (ok. 3000 wol.).³⁶

32 *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii w 1985 r. z dnia 14 I 1986 roku* [dok. niepubl.].

33 *Sprawozdanie z działalności Biblioteki w 1987 r. z dnia 30.12.1987* [dok. niepubl.].

34 *Sprawozdania z działalności Biblioteki za lata 1988-1989* [dok. niepubl.].

35 Tamże.

36 Pismo do Dyrekcji Instytutu Psychologii z dnia 9 marca 1993 r. podpisane przez Teresę Petrylak [dok. niepubl.].

W październiku 1993 r. znów nastąpiła zmiana na stanowisku kierowniczym Biblioteki, posadę tę objął mgr Wiktor Czernianin. Pierwszą sprawą, którą należało rozwiązać była kwestia ograniczenia udostępniania, zgodnie z regulaminem, tylko do studentów i pracowników własnego kierunku. Przeprowadzono akcję monitowania czytelników w celu odzyskania dawno wypożyczonych książek. Zajęto się też nierozwiązaną od lat sprawą księgozbioru ponemieckiego. Po zasięgnięciu opinii pracowników Instytutu o nieprzydatności merytorycznej i dydaktycznej tych zbiorów przekazano je Bibliotece Uniwersyteckiej.³⁷ Przeniesiono także czytelnię dla pracowników naukowych znajdującą się w magazynie do czytelni głównej (zarezerwowany stół). W 1994 r. wystąpiły poważne problemy kadrowe. Nastąpiła redukcja jednego etatu, obsada Biblioteki zmniejszyła się do dwóch osób. Na czas urlopu zdrowotnego kierownika delegowane z Biblioteki Uniwersyteckiej zostały kolejno Anna Szemplińska oraz Krystyna Michniewicz-Wanik. Obowiązki kierownika pełniła w tym czasie Izabela Indeka. Skupiono się przede wszystkim na udostępnianiu zbiorów. W 1995 r. przeprowadzono pierwszą "ideologiczną" selekcję zbiorów, wycofano nabywane wcześniej z konieczności książki z zakresu filozofii marksistowsko-leninowskiej. W październiku 1996 r. uruchomiono w Instytucie studia wieczorowe. Zwiększona liczba studentów, konieczność zapewnienia im wydłużonych godzin otwarcia Biblioteki spowodowały przywrócenie trzeciego etatu, na który przyjęta została Anna Szemplińska.

Od 1.01. 1998 r. Biblioteka pod względem organizacyjnym i finansowym (etaty, podwyżki, awanse) przestała zależeć od dyrekcji Biblioteki Uniwersyteckiej, lecz została administracyjnie podporządkowana dyrekcji Instytutu Psychologii, natomiast nadzór merytoryczny nadal pozostał w gestii BU.³⁸ Ta zmiana organizacyjna zdecydowanie wyszła Bibliotece na dobre. W latach następnych wpływy ze studiów wieczorowych pozwoliły na lepsze finansowanie Biblioteki i modernizację jej wyposażenia. Koniec lat dziewięćdziesiątych XX wieku przyniósł znaczące zmiany w jakości pracy Biblioteki, w związku z pojawieniem się nowych technik komputerowych i sieciowych systemów informacyjnych. W 1997 r. Biblioteka otrzymała pierwszy komputer.

37 *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii za rok 1993* [dok. niepubl.].

38 *Zarządzenie nr 72/97 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 15 grudnia 1997.*

Początkowo służył on głównie do edycji tekstów jako nowoczesna maszyna do pisania (pisma, zamówienia, listy selekcyjne). Po podłączeniu do Internetu w 1999 r. jego wykorzystanie zdecydowanie wzrosło, najpierw w procesie gromadzenia (śledzenie ofert wydawniczych, katalogi online wydawców, bibliotek), potem w procesie opracowania (po przeszkoleniu pracownika w Bibliotece Uniwersyteckiej z zakresu tworzenia rekordów egzemplarza). Od 2000 r. zaczęto posługiwać się pocztą elektroniczną, a w 2002 r. uruchomiono stronę www Biblioteki. Z powodu braku miejsca w magazynie w latach 1998, 2000, 2003 przeprowadzano kolejne selekcje księgozbioru.

W grudniu 2003 r. na wniosek komisji akredytacyjnej wizytującej Instytut przydzielono Bibliotece czwarty etat. Wniosek uzasadniony był oczekiwaniem studentów wieczorowych wobec dalszego wydłużania godzin udostępniania oraz otwarcia czytelni w soboty. Tym samym odtworzono etatowy stan posiadania z roku 1992. W następnych latach istotnie polepszyło się wyposażenie, przybywało sprzętu komputerowego (drukarki, komputery, skaner, czytniki kodów kreskowych), otrzymano kserograf na potrzeby własne Biblioteki, zakupiono lodówkę dla personelu, wymieniono oświetlenie oraz meble w pracowni i magazynie, a także przeprowadzono gruntowny remont czytelni.³⁹

W 2004 w związku z rocznym urlopem naukowym kierownika W. Czernianina ponownie jego obowiązki powierzono Izabeli Indece. W tym czasie zrezygnowano z prenumeraty drukowanej 6 tytułów czasopism zagranicznych, w zamian zakupiono dostęp online do pełnotekstowej bazy czasopism elektronicznych PsycArticles. Zapoczątkowano proces retrospektywnego tworzenia rekordów bibliograficznych dla książek wydanych w latach 1990-1995. Kontynuowano rozbudowę witryny internetowej, na której prezentowano godziny otwarcia Biblioteki, ogłoszenia, katalog komputerowy, listę czasopism bieżących wraz z zasobami, nowe nabytki w postaci skanów okładek z opisem katalogowym⁴⁰. Na tamten czas była to jedna z bardziej nowoczesnych stron domowych w kategorii małych bibliotek, z których większość ograniczała się do podania informacji

³⁹ *Sprawozdania z działalności Biblioteki za lata 2003-2006.*

⁴⁰ *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego za rok 2004 z dnia 27 XII 2004 roku* [dok. niepubl.].

teleadresowych i linku do katalogu online. W 2005 r. opracowano indeks przedmiotowy do katalogu rzeczowego, co znacznie podniosło jego wartość. Uzyskano uprawnienia do wypełniania formularza w Bazie publikacji pracowników UWr. Kolejna osoba przeszkoliła się w BU w zakresie tworzenia rekordu egzemplarza w systemie Virtua-VTLS, co pozwoliło na szybszą komputeryzację opracowania starszych publikacji. Przeprowadzono dużą selekcję czasopism.⁴¹

Największym wyzwaniem a zarazem sukcesem Biblioteki w 2007 r. stała się komputeryzacja udostępniania. W tym czasie prawie 50% księgozbioru druków zwartych znalazło się w bazie komputerowej, co umożliwiło już przystąpienie do wdrożenia modułu udostępniania systemu Virtua. Zakupiono potrzebny sprzęt (nowe komputery, printserwer, drukarkę do rewersów), a Biblioteka Uniwersytecka zapewniła niezbędną obsługę informatyczną i szkoleniową w efekcie czego od października zaczął działać nowoczesny, elektroniczny system zamawiania i wypożyczania książek. W tym samym roku opracowano nowy regulamin Biblioteki, zakupiono też nowe bazy bibliograficzne i pełnotekstowe: PsycInfo, PsycBooks, Communication&Mass Media Complete.

Stan obecny

Aby biblioteka mogła należycie funkcjonować muszą być spełnione odpowiednie warunki, z których najważniejsze są: odpowiednio wyposażony budynek (lokal) biblioteczny oraz zespół bibliotekarzy posiadających kwalifikacje zawodowe.⁴² Biblioteka mieści się na I piętrze i tak jak w 1987 r. zajmuje trzy pomieszczenia o łącznej powierzchni 140 m²: czytelnię (p.43), magazyn z wypożyczalnią (p.42) i pracownię bibliotekarzy (p.41). W tej ostatniej mieszczą się także katalogi, jednocześnie pełni ona funkcję pokoju socjalnego i częściowo magazynu na czasopisma i prace doktorskie.

41 *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego za rok 2005 z dnia 12.12.2005 roku*, [dok. niepubl.].

42 *Encyklopedia wiedzy o książce*. Wrocław 1971, s.182.

Abstrahując od nieustannej walki z niedostatecznymi warunkami lokalowymi, należy wspomnieć, że najważniejsi zawsze byli pracownicy. Od 2009 r. Biblioteka ma ustabilizowaną sytuację kadrową, zatrudnione są 4 osoby z kwalifikacjami bibliotekarskimi: dr Wiktor Czernianin (dyplomowany bibliotekarz – nauczyciel akademicki), mgr Izabela Indeka, mgr Anna Szemplińska oraz mgr Kiriakos Chatzipentidis. W myśl systemu zadaniowego i szerokiej specjalizacji personelu podstawowe funkcje biblioteki są w pełni realizowane tj.: gromadzenie i uzupełnienie księgozbioru, opracowanie go według obowiązujących norm, przechowywanie w odpowiednim porządku i zabezpieczanie, prowadzenie działalności informacyjnej, udostępnianie księgozbioru czytelnikom (użytkownikom).⁴³

Biblioteka Instytutu Psychologii jako biblioteka naukowa realizuje wynikające z tych funkcji określone zadania:

- organizuje warsztat naukowo-dydaktyczny przez dobór, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych zgodnie z ustalonym profilem gromadzenia,
- udostępnia zbiory własne oraz uczestniczy w wypożyczeniach międzybibliotecznych, prowadzi działalność informacyjną,
- rejestruje publikacje naukowe Instytutu Psychologii,
- prowadzi działalność dydaktyczną i popularyzatorską, w tym przysposobienie biblioteczne oraz kształcenie i doskonalenie zawodowe swoich pracowników,
- współpracuje z innymi bibliotekami specjalistycznymi.⁴⁴

Działalność naukowa

Ostatnie trzy lata to wzmożona działalność pracowników Biblioteki na polu naukowym. Poza publikowaniem prac własnych, podejmowany jest szereg nowych inicjatyw. Od 2009 roku

⁴³ *Encyklopedia współczesnego bibliotekarstwa polskiego*. Wrocław 1976, s. 32

⁴⁴ *Regulamin Biblioteki Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego*. Wszedł w życie z dniem 1.10.2007 [dok. niepubl.]

w ramach stałej współpracy z wydawcami pojawiła się idea spotkań z autorami książek, połączona z prezentacją wybranych tytułów, a więc zainspirowany przez mgr Annę Szemplińską cykl: „psychoBOO(j)KI... czyli o psychologii – przy książce”. Na przełomie lat 2010/2011 zostały utworzone pierwsze w Polsce na poziomie uniwersyteckim Studia Podyplomowe Biblioterapii. Ich kierownik dr Wiktor Czernianin i sekretarz Kiriakos Chatzipentidis w tym samym czasie powołali do życia czasopismo "Przegląd Biblioterapeutyczny" konsolidujące środowisko biblioterapeutów nie tylko z województwa dolnośląskiego, ale i z całej Polski. W 2011 roku mgr Kiriakos Chatzipentidis został również pierwszym przewodniczącym Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Uniwersytecie Wrocławskim.

Mając na uwadze zmieniające się realia bibliotekarskie i ogólnoświatową tendencję cyfryzacji zbiorów — z inicjatywy mgr Izabeli Indeki w lipcu 2011 r. podpisano porozumienie między dyrekcją Instytutu Psychologii a dyrekcją Biblioteki Uniwersyteckiej w sprawie powołania Psychologicznej Biblioteki Cyfrowej będącej podkolekcją Biblioteki Cyfrowej Uniwersytetu Wrocławskiego. W lutym 2012 po odbyciu szkolenia w Bibliotece Uniwersyteckiej udało się umieścić tam pierwszą publikację dostępną online: „Polish Journal of Applied Psychology”, vol. 9 nr 1, a planowane są następne.

Kadra biblioteczna, świadoma nowych trendów i redefinicji zawodu bibliotekarza, systematycznie się dokształca poprzez udział w szkoleniach organizowanych przez Bibliotekę Uniwersytecką, bądź szkolenia w innych bibliotekach naukowych, związanych z podnoszeniem kwalifikacji i awansem zawodowym, nabywaniem umiejętności związanych z rozwojem nowych technologii informacyjnych (internetowe bazy danych — katalogi on-line bibliotek naukowych, bazy czasopism elektronicznych), wyjazdy szkoleniowe w ramach programów unijnych, kursy językowe jak i studia podyplomowe.

Należy podkreślić, że szereg podejmowanych aktywności nie byłby możliwy gdyby nie dobra współpraca dyrekcji Instytutu z Biblioteką. Bez zrozumienia ze strony kolejnych dyrektorów

Instytutu Psychologii, bez ich otwarcia się na inicjatywy pracowników Biblioteki, zmierzające do jej unowocześnienia i przede wszystkim bez wsparcia finansowego – nie byłoby to możliwe.

Bibliografia:

Czapliński, W. (1970). Wydział Filozoficzno-Historyczny. W: W. Floryan (red.), *Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1970. Księga jubileuszowa.* (s. 67-92). Wrocław: Ossolineum

Czapliński, W., Kokoszyńska-Lutmanowa, M. (1959). Wydział Filozoficzno-Historyczny (do r. 1952 część Wydziału Humanistycznego). W: *Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1955.* (T.1., s. 89-113).Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich-Wydaw.

Dybalska, W. (2002). Po Bożym Narodzeniu na studia [rozmowa z prof. Marią Porębską]. *Gazeta Wyborcza*, nr 301, z dn. 28-29 grudnia, dodatek Wrocław, s. 7

Encyklopedia wiedzy o książce. (1971). Wrocław: Ossolineum

Encyklopedia współczesnego bibliotekarstwa polskiego.(1976). Wrocław: Ossolineum

Górna, B. (2005). Z kart historii. W: B. Górna [et al. ; red. nauk. Maria Pidtypczak-Majerowicz], *Biblioteka Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, 1961-2005 : historia, organizacja, działalność* (s. 23-71). Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego

Historia Instytutu Psychologii. (2005). W: E.Okręglińska-Forysiak, (oprac.), Informator o studiach na rok akademicki 2005/2006 (s. 5-6). Wrocław

Pismo do Dyrekcji Instytutu Psychologii z dnia 9 marca 1993 r. podpisane przez Teresę Petrylak [dok. niepubl.]

Porębska, M. (1991). 40 lat psychologii w Uniwersytecie Wrocławskim. W: M. Porębska (red.), *40 lat psychologii w Uniwersytecie Wrocławskim* (s. 5-17). Wrocław: Wydaw. Uniw. Wrocławskiego

Porębska, M., Czapiga, A. Historia Instytutu Psychologii we Wrocławiu [on-line]. [Dostęp 3-02-2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.psychologia.uni.wroc.pl/index.php?type=historia>.

Porębska, M., Czapiga, A., Łoś, Z. (2005). Historia psychologii rozwoju w Uniwersytecie Wrocławskim. *Biuletyn Sekcji Psychologii Rozwojowej Polskiego Towarzystwa Psychologicznego*, nr 3, s. 40-47

Regulamin Biblioteki Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Wszedł w życie z dniem 1.10.2007 [dok. niepubl.]

Sprawozdanie jednostkowe w zakresie bibliotek naukowych i fachowych za rok 1972 dla Głównego Urzędu Statystycznego

Sprawozdanie z Biblioteki Instytutu Psychologii za rok 1977 z dnia 4.01.1978 r. [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii w 1987 r. z dnia 30.12.1987 [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego za rok 2005 z dnia 12.12.2005 r. [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego za rok 2004 z dnia 27.12. 2004 r. [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii UWr za 1993 rok z dnia 5.01-1994 [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii w 1985 r. z dnia 14 I 1986 r., [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii w 1984 z dnia 4 I 1985 r. [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z działalności Biblioteki Instytutu Psychologii Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego za rok 2011 z dn. 29.12.2011 [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z pracy Biblioteki Instytutu Psychologii za 1982 rok z dnia 12 I 1983 [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z pracy Biblioteki Instytutu Psychologii za 1983 r. z dnia 2 I 1984 r. [dok. niepubl.]

Sprawozdanie z pracy Biblioteki Instytutu Psychologii za rok 1973 z dnia 20 XII 1973 r. [dok. niepubl.]

Zarządzenie nr 72/97 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 15 grudnia 1997

Zeszyt zaleceniowo-kontrolny Oddziału Bibliotek Zakładowych Biblioteki Uniwersyteckiej, wpis z dnia 16.XII.1977 [dok. niepubl.]